

Badatelská výuka na FF UK propojuje učitele, muzea i aktuální poznání humanitních věd

7.4.2026 - | Filozofická fakulta UK

Badatelská výuka může mít mnoho podob - od práce s texty a obrazy až po výuku v terénu nebo na místech paměti. Právě její různé podoby a možnosti rozvíjí Filozofická fakulta UK ve spolupráci s Centrem současného umění DOX prostřednictvím série vzdělávacích akcí pro učitele a učitelky.

Na zimní školu zaměřenou letos na digitální technologie navazují i další semináře a letní škola, které otevírají aktuální témata výuky společenských věd. O tom, co tyto aktivity přinášejí a proč mají smysl, jsme mluvili s dr. Václavem Sixtou z Ústavu historie, který se na jejich přípravě dlouhodobě podílí.

Když se ohlédnete za letošní zimní školou, co vám z ní nejvíc utkvělo? Překvapilo vás něco na tom, jak učitelé přemýšlejí o digitálních technologiích a AI?

Z toho, co jsem mohl vidět, se mi zdá, že výuka dějepisu je obor, který se rozhodně novým technologiím nevyhýbá. Příjemně mě překvapilo, kolik lidí je ochotných strávit s námi a našimi lektory celý pátek téměř do půl šesté s takto náročným tématem.

Generativní AI se ve výuce skloňuje čím dál častěji. Měl jste během zimní školy moment, kdy jste si řekl: „takhle by to ve třídě opravdu mohlo fungovat“ - nebo naopak že tudy cesta nevede?

Jsem vděčný - a myslím, že mohu mluvit i za ostatní z poradatelského týmu -, že máme účastníky, kteří jsou ochotní s lektory i s kolegy sdílet svoje zkušenosti a vzájemně se tak posouvat i korigovat. Měl jsem dojem, že často si účastníci odnesli impulzy, jak zlepšit používání nástrojů, které již v práci používají. Zároveň však nebylo naším cílem přesvědčovat o tom, že musí AI ve výuce používat - pokud někdo odešel ze zkušeností, že toto nejsou nástroje pro něj nebo pro ni, i tím mohla akce splnit svůj účel: vytvořit bezpečné a informativní prostředí, ze kterého si každý odnese, co v tu chvíli potřebuje nejvíce.

V květnu chystáte seminář v Letech u Písku a v létě další ročník letní školy. V čem se tyto akce liší a co si z nich mohou učitelé odnést do své každodenní praxe?

Ze semináře v Letech mám osobně velkou radost, protože jako lektorky vystoupí Anna Míšková a Karina Hoření, které jsou obě spjaté se vznikem expozice v Památníku, respektive edukačního programu. Vnímám to jako příležitost pro účastníky podívat se na jedinečné místo, které je veřejnou dopravou jinak obtížně dostupné, a zároveň se setkat s lidmi, kteří ho spoluutvářeli. Historie Romů a Sintů je náročné téma. Věříme, že spolu s kolegyněmi z Muzea romské kultury můžeme podpořit učitele v tom, jak o něm mluvit s žáky, z jakých zdrojů čerpat a na co se zaměřit. Zatímco Lety jsou seminář přímo v terénu, letní škola jsou dva intenzivní dny plné workshopů, ze kterých si účastníci vybírají, doplněných o další typy programů určené k sdílení zkušeností, navázání vzájemných kontaktů a načerpání podnětů před začátkem školního roku.

Letní škola bude tento rok pracovat s konceptem „dějin v malém“. Proč podle vás mohou někdy právě drobné příběhy a konkrétní situace pomáhat porozumět minulosti víc než

velké dějiny?

Tzv. velké a malé dějiny nejsou dva odpojené světy, a proto se pokusíme nabídnout konkrétní, dobře zpracované příběhy a případy, které mohou oživit výuku právě skrze to, že jsou neokoukané, mohou žáky překvapit a motivovat. Zároveň vnímáme, že to může být i cesta, jak nenásilně a bez nutnosti věnovat tomu enormní množství času inovovat vlastní výuku. To podporuje i prostředí Centra současného umění DOX, jehož lektori a lektorky doplňují téma o uměleckou perspektivu, která je vždy obohacující, i když nás může vyvádět z naší komfortní zóny.

Vaše akce jsou určeny především učitelům, zapojují se ale i další profesní skupiny. Komu všemu mohou být přínosné a proč má smysl, aby se tyto světy potkávaly?

Na našich akcích se setkávají učitelé s muzejními pedagogy a lektory z různorodých typů organizací. Zejména na letní škole vítáme také studující učitelských oborů nebo třeba muzejních studií. Podpora a jejich vzájemný dialog se nám dlouhodobě osvědčily a z našich akcí vzešla řada plodných spoluprací.

Jaká témata nebo výzvy byste chtěli v badatelské výuce otevírat do budoucna? Kam se podle vás bude tahle oblast dále posouvat?

Vždy se snažíme reagovat na poptávku vyučujících, na kterou se sami ptáme ve zpětné vazbě. Kromě toho chceme využívat zázemí Oddělení historického vzdělávání a public history na Ústavu historie FF UK a Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK, kde můžeme navazovat na výzkumy našich kolegů. To ostatně vnímám jako potenciál FF UK, že můžeme spojovat nejen znalost didaktiky a úzkou spolupráci s vyučujícími, ale také přítomnost kolegů a kolegyně, kteří spoluutvářejí současný stav poznání v humanitních vědách. Naše semináře díky tomu mohou být nejen funkčně přenositelné do výuky, ale zároveň postavené na aktuálním stavu našich oborů.

Více informací najdete na webu <https://badatelskaletniskola.ff.cuni.cz/>.

<https://www.ff.cuni.cz/2026/04/badatelska-vyuka-na-ff-uk-propojuje-ucitele-muzea-i-aktualni-poznani-humanitnich-ved>